

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 459/2021-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou Dattorney Legal, s. r. o., Košická 56, Bratislava, IČO 52 667 014, v mene ktorej koná konateľka a advokátka Mgr. Daniela Košťalová, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Cdo 2/2021 z 24. februára 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. júla 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Žiada aj o priznanie primeraného finančného zadostučinenia.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ostatných listín vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľka vystupovala v spore vedenom na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 1 D 325/2014 ako navrhovateľka v 1. rade domáhajúca sa obnovy dedičského konania vedeného pod sp. zn. D 35/1993, ktoré právoplatne skončilo uznesením okresného súdu z 23. decembra 2011 o vyporiadaní dedičstva po poručiťelke na základe jej závetu (súd však neprihliadal na vydedenie jednej dedičky, pozn.) v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 CoD 9/2012 z 18. decembra 2012. Prvýkrát okresný súd zamietol jej návrh na obnovu konania uznesením z 3. augusta 2015, ktoré bolo potvrdené uznesením krajského súdu č. k. 14 CoD 13/2016-151 zo 16. mája 2017. Tieto dve rozhodnutia však boli

na základe dovolania sťažovateľky zrušené pre zmätočnosť uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 6 Cdo 223/2017 z 24. januára 2018 a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd potom uznesením z 25. januára 2019 druhýkrát zamietol návrh na obnovu konania. Krajský súd uznesením č. k. 6 CoD 2/2020 z 20. mája 2020 potvrdil uznesenie okresného súdu z 25. januára 2019. Najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol dovolanie sťažovateľky.

3. Dovolanie proti uzneseniu krajského súdu sťažovateľka odôvodnila poukazom na § 420 písm. f), § 432 ods. 1 v spojení s § 421 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“). V konkrétnostiach namietala neposúdenie otázky dedičskej nespôsobilosti dedičky [REDAKOVANÉ] podľa § 469 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), ktorá podľa nej nastala zo zákona skutočným spáchaním úmyselného trestného činu. Súdny prejednávajúce dedičstvo si na základe ňou predložených tvrdení a dôkazov samy nespravili záver o tom, či takýto trestný čin bol spáchaný, uspokojili sa s prezumpciou neviny a nepredložením dôkazu o právoplatnom odsúdení dedičky. Namietala aj nemožnosť zápisu súdneho rozhodnutia z pôvodného dedičského konania do katastra, ktoré je možné odstrániť v obnovenom konaní.

4. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie odmietol, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné [§ 447 písm. c) a f) CSP]. Po rekapitulácii obsahu uznesení okresného súdu a krajského súdu uviedol dovolacie námietky spadajúce podľa sťažovateľky pod § 420 písm. f) CSP (zaznamenanie výsluchu v listinnej forme, bezodkladné nevydanie zápisnice, neúplnosť zápisnice o pojednávaní, nezaobranie sa významnými argumentmi a dôkazmi, rozhodovanie vylúčeným sudcom) a pod § 421 ods. 1 písm. b) CSP (či sú súdy viazané len výhradne právoplatnými rozhodnutiami o úmyselnom spáchaní trestného činu dedičov alebo či sú povinné sami si posúdiť túto otázku v rámci predbežného posúdenia). Doplnil stanovisko ostatných navrhovateľov (oprávnených dedičov) a zrekapituloval všeobecné východiská rozhodovania v dovolacom konaní.

5. V prípade uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP zistil najvyšší súd, že sťažovateľka namieta porušenie ustanovení o vykonávaní dôkazov okresným súdom. V ďalšom však podľa neho sťažovateľka nedefinuje, ako sa tento postup negatívne prejavil vo vzťahu k jej právu na spravodlivý proces. Zvýraznil nevyhnutnosť posudzovania intenzity zásahu do tohto práva a potrebu hodnotenia konkrétnych porušení procesných práv v kontexte celého súdneho konania, dopadov na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti účastníka zvrátiť nesprávny postup súdu. Vyslovil, že nesprávny postup súdu svojimi dôsledkami nedosiahol intenzitu, ktorú možno hodnotiť ako porušenie práva na spravodlivý proces. Nie je namieste, aby došlo k naplneniu predpokladov pre tento dôvod zmätočnosti. Za rozhodujúcu považoval možnosť sťažovateľky korigovať namietaný procesný postup okresného súdu v odvolacom konaní, čo sa nestalo, a preto je táto námietka v dovolacom konaní nepoužiteľná, čím potom nemohlo dôjsť k procesnej vade podľa označeného paragrafu.

6. K námietke, že sa súd nezaoberal významnými argumentmi a dôkazmi, ktorými sťažovateľka dokazovala dopustenie sa trestných činov dedičkou vylučujúcich ju z možnosti dedičstva a neschopnosť vkladu dedičského uznesenia, najvyšší súd uviedol, že nesprávne posúdenie veci, nesprávne zistenie skutkového stavu či nesprávne hodnotenie dôkazov nemožno považovať za vadu zmätočnosti.

Priblížil východiská dokazovania v civilnom sporovom konaní, úlohu súdu pri posudzovaní návrhov na vykonanie dôkazov a svoju rozhodovaciu prax. Uzavrel, že sťažovateľka namieta procesnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP nedôvodne.

7. Najvyšší súd identifikoval v dovolaní námietku, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca, ktorá bola odôvodnená tým, že pri právoplatnom dedičskom rozhodnutí aj pri návrhu na obnovu konania išlo o tú istú sudkyňu, čo podľa názoru dovolateľky vylučuje § 397 ods. 2 Trestného poriadku. Túto námietku podradil pod dovolací dôvod nesprávne obsadeného súdu podľa § 420 písm. e) CSP a posúdil jej dôvodnosť. Po citovaní relevantných ustanovení právnych predpisov a rozvrhu práce okresného súdu vysvetlil rozdiel pri aplikovaní noriem trestného práva procesného a civilného procesného práva. Sťažovateľkina žiadosť o aplikovanie normy trestného práva procesného v civilnej veci je samotnou diferenciáciou procesného práva podľa súdu vylúčená. Sudcovia, ktorí vydali rozhodnutie podľa civilného procesného práva, ktoré bolo neskôr napadnuté návrhom na obnovu konania, môžu podľa najvyššieho súdu lepšie posúdiť, či v rámci nových skutočností a dôkazov obstoja skutkové zistenia, z ktorých vychádza napadnuté rozhodnutie. Aj tu za rozhodujúcu považoval možnosť sťažovateľky korigovať namietaný procesný postup okresného súdu v odvolacom konaní, čo sa nestalo. Uzavrel, že táto dovolacia námietka nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. e) CSP.

8. Pri dovolacom dôvode podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP najvyšší súd zdôraznil požiadavky na formuláciu relevantnej otázky (právna otázka hmotného alebo procesného práva riešená odvolacím súdom, neriešená dovolacím súdom pri danosti potreby vyriešiť ju, pozn.) a rozdiel v posudzovaní súdov, či ide o otázku zásadného právneho významu oproti právnej úprave Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Zdôraznil, že dôvodom dovolania môže byť len otázka právneho posúdenia a dovolateľ musí kvalifikovane spochybníť jej vyriešenie zo strany odvolacieho súdu vrátane vlastného odôvodnenia právneho názoru. Poukázal aj na následky nevymedzenia právnej otázky na možnosť meritórneho dovolacieho prieskumu. Z obsahu dovolania podľa najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľka len namieta a vytýka súdom nižšej inštancie neposudzovanie konania dedičky z pohľadu naplnenia znakov úmyselného trestného činu spáchaného proti poručiteľke, i keď tu neexistuje právoplatné rozhodnutie o jeho spáchaní, pre následné posúdenie dedičskej nespôsobilosti tohto dediča podľa § 469 Občianskeho zákonníka.

9. Dovolateľka formálne odôvodnila dovolanie nesprávnosťou právneho posúdenia veci odvolacím súdom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, najvyšší súd nezistil formulovanie právnej otázky zásadného významu, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Z dovolania vyvodil nesúhlas sťažovateľky s úvahami a so skutkovými závermi súdov nižších inštancií, s vyhodnotením zistených skutkových okolností a so zvoleným právnym posudzovaním veci. Sťažovateľka podľa najvyššieho súdu namieta nesprávnosť skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov krajským súdom, čím nemožno odôvodniť dovolanie, ktorého prípustnosť sťažovateľka vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, ako aj polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia, či kritika jeho postupu pri právnom posudzovaní veci významovo nezodpovedajú kritériu podľa § 421 ods. 1 a § 432 ods. 2 CSP. Absenciu uvedeného považuje Civilný sporový poriadok za dôvod na odmietnutie dovolania pre neprípustnosť.

II. Argumentácia sťažovateľky

10. Proti napadnutému uzneseniu sťažovateľka brojí nasledujúcou argumentáciou:

a) Najvyšší súd dostatočne nereflektoval na skutkový a právny stav, na argumenty, tvrdenia a dôkazy predložené sťažovateľkou. V rozpore s právom na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie sa stotožnil s právnymi názormi súdov nižšej inštancie, ktoré rozhodli v neprospech sťažovateľky, čím popreli jej základné práva, princíp právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti. Postupom najvyššieho súdu jej bol spôsobený nepriaznivý dôsledok, ktorý sa vzťahuje na výsledok konania a ktorý nie je možné v ďalšom procesnom postupe korigovať.

b) Najvyšší súd neodstránil procesnú vadu a nesprávnosť ťažiacu konania okresného súdu a krajského súdu, spočívajúcu v neposúdení veci komplexne (nielen v rozsahu tvrdení a dôkazov sťažovateľky), v neposúdení a neprihliadnutí z úradnej povinnosti na dedičskú nespôsobilosť. Odmietnutím dovolania tak znemožnil sťažovateľke riadne sa domáhať svojich práv. Konajúce súdy sa nikdy nezaoberali posúdením dedičskej nespôsobilosti [REDAKOVANÉ] s odôvodnením, že nedošlo k právoplatnému odsúdeniu. Ich právny záver je v rozpore s platným právnym poriadkom a ustálenou judikatúrou. Na sťažovateľku tak súdy kládli neprimerané a nesplniteľné podmienky v rámci unesenia dôkazného bremena. Vôbec sa nezaoberali ani druhým sťažovateľkou tvrdým dôvodom dedičskej nespôsobilosti v podobe zavrhnutiahodného konania proti prejavu poručiteľovej poslednej vôle. Súdy sa odvolávali len na vydedenie, popreli rozdiel medzi opomenutým a vylúčeným dedičom, čo vníma sťažovateľka ako zásadné pochybenie pri aplikácii právnej normy. Najvyšší súd v otázke dedičskej nespôsobilosti [REDAKOVANÉ] len citoval z uznesenia krajského súdu z 20. mája 2020 a stotožnil sa s nemožnosťou jej vydedenia.

c) Nedostatok, ktorý podľa sťažovateľky „postupuje“ aj konaním najvyššieho súdu, je nemožnosť zapísať existujúce uznesenie okresného súdu o dedičstve č. k. D 35/1993 z 23. decembra 2011 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 2 CoD 9/2012-473 z 18. decembra 2012 do katastra nehnuteľností pre jeho nespôsobilosť a nesprávnosť. Dedičské konanie nie je uzavreté zápisom a celá pozostalosť je vedená v katastri nehnuteľností na poručiteľku ako zosnulého vlastníka v správe Slovenského pozemkového fondu. Rozhodnutia súdov odmietajúce nároky sťažovateľky z dôvodu nemožnosti privodenia priaznivejšieho rozhodnutia pre účastníkov dedičského konania obnovou konania sú preto neudržateľné.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania v konaní o povolenie obnovy sťažovateľka vyčíta nedostatočné reagovanie na jej argumenty a dôkazy, neposúdenie dedičskej nespôsobilosti dedičky, neodstránenie nesprávností okresného súdu a krajského súdu, ktoré mali za dôsledok odňatie práva na súdnu ochranu.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

12. Ústavný súd poznamenáva, že kritériom aplikovateľnosti tohto ustanovenia dohovoru je materiálna povaha predmetu konania. Použitie uvedeného článku dohovoru prichádza do úvahy iba v prípade, že ide o konanie, v ktorom sa rozhoduje o občianskych právach alebo záväzkoch, prípadne o oprávnenosti trestného obvinenia.

13. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva pritom vyplýva, že pod ochranu čl. 6 ods. 1 dohovoru nespadá konanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch, za ktoré treba bezpochyby považovať aj obnovu konania (IV. ÚS 382/09, m. m. I. ÚS 5/02 A. B. v. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 3. 2003 a v ňom odkaz na ďalšiu judikatúru), pretože rozhodnutia o povolení obnovy konania alebo zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania priamo nesúvisia s rozhodnutím o právach a záväzkoch občianskoprávneho charakteru alebo o oprávnenosti trestného obvinenia proti adresátom práv podľa tohto ustanovenia dohovoru. Ochrany práv obsiahnutých v čl. 6 dohovoru sa je teda možné domáhať až v obnovenom konaní, t. j. po tom, ako bolo príslušným všeobecným súdom právoplatne rozhodnuté o povolení obnovy konania.

14. S ohľadom na uvedené tak neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol napadnuté uznesenie najvyššieho súdu kvalifikovať ako porušenie práva sťažovateľky podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu uznesením najvyššieho súdu:

15. Ústavný súd konštatuje, že jeho úlohou v tomto konaní bolo posúdiť, či najvyšší súd v napadnutom uznesení ústavne akceptovateľným a udržateľným spôsobom odôvodnil svoje rozhodnutie o argumentoch dovolacích námietok sťažovateľky týkajúcich sa namietaného nesprávneho postupu krajského súdu a jeho rozhodnutia (námietky vzťahuje aj na okresný súd, pozn.). To podľa názoru sťažovateľky nedáva odpovede na jej významné argumenty a dôkazy (o trestnej činnosti dedičky proti poručiteľke a o nevkladuschopnosti dedičského uznesenia, pozn.). Krajský súd tiež neprihliadol na vady procesného postupu okresného súdu. Vo zvyšnej časti je ústavná sťažnosť prejavom nesúhlasu s rozhodnutiami všeobecných súdov spochybňovaním ich správnosti. Ústavný súd teda skúmal, či sa najvyšší súd odchýlil od prípustného výkladu aplikovaných právnych noriem, a po priblížení obsahu napadnutého uznesenia, dovolania sťažovateľky a sťažnostných námietok pristúpil k preskúmaniu zlučiteľnosti napadnutého uznesenia s ústavou.

16. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Prvoradou úlohou ústavného súdu je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („*iura novit curia*“). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony. Ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej

otázky. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

17. Ústavný súd podotýka, že základná idea mimoriadnych opravných prostriedkov vychádza z toho, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte (čl. 1 ods. 1 ústavy) narušiteľné len mimoriadne a výnimočne. Žaloba o obnovu konania (podobne ako návrh na obnovu konania za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku) ako mimoriadny opravný prostriedok v civilnom sporovom konaní spôsobilý vyvolať zmenu alebo zrušenie právoplatného rozhodnutia predstavuje zákonom povolenú odchýlku od zásadnej požiadavky, ktorou je záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatných rozhodnutí. Žaloba o obnovu konania nie je generálne použiteľná a obnovu konania možno povoliť len vo výnimočných prípadoch.

18. Účelom procesného inštitútu obnovy konania je umožniť strane sporu opätovne vykonať konanie s možnosťou nového rozhodnutia vo veci (v spore), v ktorej sa skoršie konanie už skončilo právoplatným rozhodnutím. To, že návrh, resp. žaloba smeruje proti právoplatnému rozhodnutiu, zároveň odôvodňuje zaradenie tohto inštitútu v systéme civilného procesného práva medzi mimoriadne opravné prostriedky. Právoplatný rozsudok môže strana sporu napadnúť žalobou o obnovu konania, ak sú tu skutočnosti, rozhodnutia alebo dôkazy týkajúce sa strán a predmetu pôvodného konania, ktoré ten, kto podal žalobu o obnovu konania, bez svojej viny nemohol použiť v pôvodnom konaní, ak môžu privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie vo veci [§ 397 písm. a) CSP, predtým § 228 ods. 1 písm. a) OSP]; prípadne možno vykonať dôkazy, ktoré sa nemohli vykonať v pôvodnom konaní, ak môžu privodiť pre stranu priaznivejšie rozhodnutie vo veci [§ 397 písm. b) CSP, predtým § 228 ods. 1 písm. b) OSP]. Týmto procesným nástrojom možno dosiahnuť nápravu rozhodnutia, ktorého nesprávnosť má pôvod v tom, že v pôvodnom konaní nemohol byť riadne zistený skutkový podklad napadnutého rozhodnutia. Žaloba o obnovu konania ako mimoriadny opravný prostriedok je podmienená tým, že ten, kto navrhuje obnovu konania, nemal žiadny podiel na tom, že v pôvodnom konaní sa nemohli použiť skutočnosti, rozhodnutia, dôkazy, prípadne že sa dôkazy nemohli vykonať. Táto podmienka nie je splnená, ak určitá skutočnosť, rozhodnutie alebo dôkaz existovali už v pôvodnom konaní a ten, kto navrhuje obnovu konania, o ich existencii vedel a mal aj dostatok podkladov potrebných na ich označenie, avšak v pôvodnom konaní nimi nenavrhol vykonať dokazovanie.

19. Čo sa týka dokazovania, ústavný súd už v minulosti judikoval, že vyhodnotenie, ktorá skutočnosť tvrdená a dokazovaná v civilnom sporovom konaní je pre rozhodnutie vo veci samej významná a ktorá nie, je doménou rozhodovacej právomoci všeobecných súdov (III. ÚS 90/2015, ZNaU 39/2015). Procesný princíp voľného hodnotenia dôkazov v spojení so zásadou procesnej ekonomiky dovoľuje súdu vykonať len tie dôkazy, ktoré podľa jeho uváženia vedú k rozhodnutiu vo veci samej. Zásada voľného hodnotenia dôkazov vyplýva z princípu nezávislosti súdov podľa čl. 144 ods. 1 ústavy. Pokiaľ všeobecné súdy ústavné garancie obsiahnuté najmä v čl. 46 až čl. 50 ústavy rešpektujú, ústavný súd nie je oprávnený znovu „hodnotiť“

hodnotenie dôkazov realizované všeobecnými súdmi, a to dokonca ani vtedy, keby sa s hodnotením sám nestotožňoval (I. ÚS 715/2016).

20. Úlohou dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je odstránenie najzávažnejších chýb v rozhodnutiach súdov [vady zmätočnosti podľa § 420 CSP] a v prípade, ak dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, zjednocovanie judikatúry [§ 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP], prípadne riešenie zásadných právnych otázok, ktoré neboli vyriešené dovolacím súdom v jeho rozhodovacej praxi [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP]. Aj z týchto dôvodov preto prípadné rozhodnutie najvyššieho súdu v dovolacom konaní presahuje hranice rozhodnutia *inter partes*, keďže má oveľa širší a všeobecnejší dosah pre aplikačnú prax všeobecných súdov.

21. Prípustnosť dovolania je vymedzená zákonom. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa v prípade, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (*mutatis mutandis* IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa. K takému záveru môže viesť len ústavne neudržateľný výklad zákona najvyšším súdom v otázke posúdenia prípustnosti dovolania. Stanovenie podmienok obmedzujúcich prípustnosť dovolania je pritom v komplexnom ponímaní legitímne a korešponduje s postavením a úlohami, ktoré najvyšší súd ako dovolací súd plní. Pravidlá prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím.

22. V súvislosti s dovolacími námietkami, ktorými sťažovateľka vecne odôvodnila formálne uplatnený dôvod dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, zistil ústavný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia, že najvyšší súd poskytol dostatočne zrozumiteľnú odpoveď na namietané procesné nedostatky okresného súdu pri vyhotovovaní zápisnice o pojednávaní, ktoré dovolací súd označil za nedosahujúce intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces. Keďže sama sťažovateľka neuviedla, ako sa procesné nedostatky prejavili do jej práva na spravodlivý proces, a navyše neuplatnila túto námietku v odvolacom konaní, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa s touto dovolacou námietkou dostatočne vysporiadal, bez potreby reprodukovať jeho odôvodnenie.

23. Rovnako pri námietke nezaoberania sa významnými argumentmi a dôkazmi sťažovateľky, ktorými dokazovala dedičskú nespôsobilosť označenej dedičky a nevkladuschopnosť dedičského uznesenia, považuje ústavný súd odôvodnenie záveru najvyššieho súdu o nenaplnení označeného dovolacieho dôvodu za jasné, dostatočné a zrozumiteľné. Dovolacia argumentácia sťažovateľky smerovala k spôsobu hodnotenia dôkazov súdmi, ktorý nezodpovedal jej názoru, že tvrdenia a dôkazy dokazovali dedičskú nespôsobilosť označenej dedičky. Najvyšší súd v odôvodnení odkázal na viaceré svoje rozhodnutia a rozhodnutia ústavného súdu. Vzhľadom na obsah dovolacej argumentácie považuje ústavný súd záver najvyššieho súdu o nemožnosti považovať namietané skutočnosti za vadu zmätočnosti za ústavne akceptovateľný.

24. Sťažovateľkou vytýkané uloženie neprimeraného dôkazného bremena ako ústavnoprocesný nedostatok patriaci do širšieho rámca práva na spravodlivý proces ústavný súd v okolnostiach veci nespozoroval. Navyše, táto námietka nebola uplatnená v dovolaní. Keďže išlo o konanie o povolenie obnovy konania, bolo plne odôvodnené, aby súd od sťažovateľky požadoval nové skutočnosti a dôkazy určitej kvality, ktoré by mohol v rámci už zisteného skutkového stavu z pôvodného konania porovnať s cieľom sformulovania záveru o možnosti privedenia

priaznivejšieho rozhodnutia pre sťažovateľku. Aj zákonná požiadavka, aby išlo o skutočnosti a dôkazy, ktoré sťažovateľka bez svojej viny nemohla predložiť v pôvodnom konaní, svedčí o potrebe osobitným spôsobom realizovať povinnosť tvrdiť a doložiť svoje tvrdenia. Vyhodnotenie konkrétnych dôkazov predložených sťažovateľkou na podporu jej návrhu na povolenie obnovy konania je následne výhradnou úlohou všeobecných súdov a len čiastočne aj najvyššieho súdu v prípadoch dosahujúcich intenzitu porušenia práva na spravodlivý proces. Ústavný súd do hodnotenia dokazovania všeobecnými súdmi v zásade nevstupuje. Ako z uznesení okresného súdu a krajského súdu vyplýva, tieto zhodne dospeli k záveru o nemožnosti privedenia priaznivejšieho rozhodnutia na základe predložených listín.

25. Na dovolaciu námietku, ktorú najvyšší súd podradil pod dovolací dôvod podľa § 420 písm. e) CSP, dal v napadnutom uznesení zrozumiteľnú odpoveď. Ústavný súd nemá pochybnosti o riadnom odôvodnení napadnutého uznesenia v tejto časti, sťažovateľka v ústavnej sťažnosti len zopakovala svoje námietky o nesprávnom obsadení súdu, ktoré však nie sú spôsobilé spochybniť závery najvyššieho súdu.

26. Napokon v súvislosti s dovolacou námietkou sťažovateľky podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP ústavný súd uvádza, že v posudzovanej veci nezistil, že by napadnutým uznesením najvyššieho súdu mohlo dôjsť k porušeniu práva na súdnu ochranu. Z napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd považoval dovolanie za neprípustné pri nedostatočnej formulácii právnej otázky. Na sťažovateľkou uplatnený dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom posúdení právnej otázky najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu reagoval dostatočne priliehavou argumentáciou, ktorá zodpovedala obsahu dovolania sťažovateľky. Prijatý záver o nedostatočnej formulácii právnej otázky je verným odzrkadlením úrovne argumentačných úvah predložených dovolaciemu súdu. Je pravdou, že v ústavnej sťažnosti sťažovateľka predniesla rozsiahlejšiu argumentáciu o nesprávnom právnom posúdení právnej otázky krajským súdom a okresným súdom, avšak ústavný súd pri posudzovaní ústavnej udržateľnosti napadnutého uznesenia mohol vychádzať výlučne z argumentácie nachádzajúcej sa v podanom dovolaní. Tá obsahuje po analýze hmotnoprávneho ustanovenia len naznačenie právnej otázky popri tvrdení o naplnení predpokladov dedičskej nespôsobilosti u označenej dedičky a opise nedostatkov v rozhodnutiach konajúcich súdov. Takúto argumentáciu je podľa názoru ústavného súdu možné označiť nanajvyš za polemiku so správnosťou rozhodnutia, s jeho skutkovými závermi, hodnotením dôkazov a právnym posúdením, ako uvádza najvyšší súd.

27. K uvedenému sa ústavnému súdu žiada dodať, že úlohou najvyššieho súdu nebolo a ani nemohlo byť priamo posudzovanie sťažovateľkou tvrdenej dedičskej nespôsobilosti dedičky [REDAKOVANÉ]. Jeho prieskumná právomoc bola limitovaná popri zákonných ustanoveniach o dovolaní aj samotným druhom konania bezprostredne predchádzajúcim dovolaciemu konaniu. Rozhodnutie o dedičskej nespôsobilosti namietanej dedičky nebolo ani predmetom konania vo veci vedenej pod sp. zn. 1 D 325/2014, ktorým bolo posúdenie naplnenia podmienok pre povolenie obnovy konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. D 35/1993. Na tvrdenia sťažovateľky museli všeobecné súdy vrátane najvyššieho súdu nahliadať jedine z pohľadu zákonnej úpravy inštitútu povolenia obnovy konania, ktorého sa sťažovateľka domáhala. V tomto zmysle mala byť následne formulovaná aj prípadná právna otázka sťažovateľky v jej dovolaní.

28. Sťažovateľka ale svoju právnu otázku formulovala ako námietku (predbežného) neposúdenia konania dediča z pohľadu naplnenia znakov úmyselného trestného činu spáchaného proti poručiťke, i keď neexistuje právoplatné rozhodnutie o jeho spáchaní, pre možné naplnenie podmienok dedičskej nespôsobilosti dediča podľa Občianskeho zákonníka. Tento postup súdov podľa nej viedol k nesprávnemu posúdeniu veci. Ak najvyšší súd v takejto dovolacej argumentácii neidentifikoval formulovanú právnu otázku zásadného významu, od ktorej záviselo rozhodnutie krajského súdu (o obnove konania) a ktorá ešte nebola vyriešená, nemožno mu podľa názoru ústavného súdu dôvodne vyčítať nedostatočné zaoberanie sa jej tvrdeniami a dôkazmi alebo porušenie práva na súdnu ochranu.

29. Sťažovateľka sa ani v ústavnej sťažnosti nezamerala na priamu konfrontáciu s odôvodnením napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z pohľadu namietaného porušenia svojich práv, ale znova predkladá svoje tvrdenia a námietky o tom, že v pôvodnom dedičskom konaní sa súdy nezaoberali posúdením dedičskej nespôsobilosti konkrétnej dedičky. Na tomto mieste ústavný súd musí pripomenúť, že dedičské konanie (aj za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku) malo povahu nespornú, preto ak rozhodnutie záviselo od zistenia sporných skutočností, ako je otázka okruhu dedičov, dedičského práva niektorého z dedičov, prípadne rozsahu dedičstva, je potrebné tento spor vyriešiť v samostatnom sporovom konaní (§ 175k OSP, teraz § 192 až § 194 Civilného mimosporového poriadku).

30. Ústavný súd na záver konštatuje, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení námietkami sťažovateľky vznesenými v dovolaní proti uzneseniu krajského súdu dostatočne zaoberal, teda ústavne akceptovateľným spôsobom posúdil prípustnosť jej dovolania. Závery vyslovené najvyšším súdom v napadnutom uznesení majú racionálny základ, sú zrozumiteľné, a to bez nutnosti bližšieho zaoberania sa podmienkami prípustnosti obnovy konania v dotknutej veci. Z odôvodnenia nevyplýva taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. K porušeniu označených základných práv sťažovateľky nedošlo z dôvodu, že námietky, ktoré formulovala v podanom dovolaní, posúdil podľa ich skutočného obsahu, no keďže dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania nezistil, sformuloval svoj právny záver o neprípustnosti podaného mimoriadneho opravného prostriedku podľa § 447 písm. c), resp. písm. f) CSP.

31. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym posúdením jej dovolania najvyšším súdom nestotožňuje, nestačí na prijatie záveru o znemožnení jej domáhať sa svojich práv. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom. V tejto súvislosti považuje ústavný súd za potrebné poznamenať, že dovolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky dovolacie námietky, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o dovolaní podstatný význam.

32. Ústavný súd posudzuje spravodlivosť procesu ako celku (napr. m. m. II. ÚS 307/06), preto k vyhovaniu ústavnej sťažnosti dochádza zásadne iba v prípadoch, ak dospeje k názoru, že namietané a relevantné procesné pochybenia zo strany príslušného orgánu verejnej moci umožňujú prijatie záveru, že proces ako celok bol nespravodlivý a vzhľadom na to aj jeho výsledok môže vyznievať ako nespravodlivý. Ústavný súd preto nepristupuje k vyhovaniu sťažnosti v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k určitému pochybeniu došlo,

avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi namietaným porušením ústavou garantovaného práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný dosah (m. m. IV. ÚS 320/2011). V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva, v danom prípade predovšetkým základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. IV. ÚS 104/2012, I. ÚS 9/2013, IV. ÚS 629/2012, II. ÚS 372/2012, II. ÚS 373/2012).

33. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

34. Ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom označeného základného práva neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o jeho porušení, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

35. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia, a z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku sa už ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľky uvedenými v ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. septembra 2021

Libor DUEĽA
predseda senátu